

SUA

ARCHIV

17.3.69

PŘEDSEDNICTVO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

AVV KSČ

62/1/5513/32

PŘÍSNĚ TAJNĚ!

Číslo pořadu: 17

K bodu:

Zpráva o zasedání Politického poradního výboru států -
účastníků Varšavské smlouvy v Budapešti

První tajemník ÚV KSČ a předseda vlády
ČSSR předkládají zprávu o zasedání
Politického poradního výboru států -
účastníků Varšavské smlouvy v Buda-
pešti dne 17. března 1969.

Příloha I

Návrh usnesení

Příloha III

Zpráva

Příloha IV

Návrh doplnění do komu-
niké o zasedání FIV KSČ

Předkládá: s. A. Dubček
s. O. Černík

25. března 1969

Počet listů: 10

Hned po projednání prosíme vrátit

STATNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV
PRAHA 1 - KARLOVSKÁ 2

Tento materiál je nutno vrátit nejpozději do jednoho měsíce sekretariátu prvního tajemníka ÚV KSČ

č.j. P 5510

U s n e s e n í

III. schůze předsednictva OV KSČ ze dne 17. března 1969

k bodu 17. Zpráva o usazení Politického poradního výboru
států - účastníků Varšavské smlouvy v Budapešti
/s.A. Dubček, s.G. Ševčík/

U s n e s e n í

Předsednictvo OV KSČ

- I. projednálo a bere na vědomí přednesenou zprávu o usazení Politického poradního výboru států - účastníků Varšavské smlouvy konané dne 17. března 1969 v Budapešti;
- II. souhlasí s postupem č. delegace na uvedeném zasedání;
- III. ukládá s.V. Bilákově a s.G. Ševčíkovi promyslet praktické kroky a opatření v rámci propagandy ve vztahu ke konferenci o evropské bezpečnosti.

Procesní: s.A. Dubček
s.G. Ševčík
s.L. Svoboda
s.J. Mářec
s.M. Duřák
s.V. Bilák

Č. j. P 5513/32

PŘÍLOHA I

U s n e s e n í

k bodu Zpráva o zasedání Politického poradního výboru
států - účastníků Varšavské smlouvy v Budapešti
/s A. Dutček, s. O. Černík/

U s n e s e n í

Předsednictvo ÚV KSC

- I. projednalo a bere na vědomí přednesenou zprávu o zasedání Politického poradního výboru států - účastníků Varšavské smlouvy konaného dne 17. března 1969 v Budapešti;
- II. souhlasí s postupem čs. delegace na uvedeném zasedání.

Na vědomí: s. A. Dutček
s. O. Černík
s. L. Svoboda
s. J. Marko
s. M. Džúr

Zpráva o zasedání Politického poradního výboru států - účastníků
Varšavské smlouvy v Budapešti dne 17. března 1969

Dne 17. 3. 1969 se uskutečnilo v Budapešti zasedání Politického poradního výboru států - účastníků Varšavské smlouvy, které

- a/ projednalo nové statuty vojenských orgánů Varšavské smlouvy;
- b/ schválilo výzvu vlád členských států organizace Varšavské smlouvy k evropským vládám ke svolání celoevropské porady o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Za ČSSR se jednání zúčastnila delegace ve složení:

- a. Alexander D u b ě k , I. tajemník ÚV KSČ
- s. Ludvík S v o b o d a , prezident ČSSR
- s. inž. Oldřich Č e r n í k , předseda vlády ČSSR
- s. inž. Ján M a r k o , ministr zahraničních věcí
- s. genplk. inž. Martin D z ú r , ministr národní obrany.

I

Na zasedání Politického poradního výboru byly předloženy hlavním velitelem spojených ozbrojených sil k projednání statutární dokumenty vojenských orgánů Varšavské smlouvy.

Po vyslechnutí zprávy hlavního velitele spojených ozbrojených sil a po projednání Politickým poradním výborem představitelé států - účastníků Varšavské smlouvy souhlasili s vytvořením těchto vojenských orgánů:

- výboru ministrů obrany států - účastníků Varšavské smlouvy;
- koaličního štábu spojeného velení spojených ozbrojených sil států účastníků Varšavské smlouvy;
- vojenské rady spojených ozbrojených sil států - účastníků Varšavské smlouvy;
- technického výboru spojených ozbrojených sil.

Dále byl podepsán statut jednotného systému protivzdušné obrany států - účastníků Varšavské smlouvy.

Za čs. stranu uvedené dokumenty podepsali:

- prezident republiky Ludvík Svoboda
- první tajemník ÚV KSČ s. A. Dubček
- předseda vlády ČSSR inž. O. Černík.

Autentické texty podepsaných dokumentů budou zaslány jednotlivým vládám států - účastníků Varšavské smlouvy.

Současně bylo hlavnímu veliteli spojených ozbrojených sil uloženo, aby v určeném pořadí zajistil realizaci schválených usnesení.

Předpokládá se, že vytvoření štábu a technického výboru spojených ozbrojených sil, které budou umístěny v Moskvě, bude provedeno ještě v tomto roce.

Podle přijatých dokumentů:

- a/ rozhodování o společných otázkách týkajících se upevnění obranyschopnosti a organizace spojených ozbrojených sil i nadále přísluší Politickému poradnímu výboru;
- b/ zřizuje se výbor ministrů obrany států - účastníků Varšavské smlouvy.

Hlavním úkolem výboru ministrů bude rozpracovávat společná doporučení a návrhy k upevnění obranyschopnosti účastnických států, výstavby a zvyšování bojové pohotovosti spojených ozbrojených sil, jakož i přípravu podkladů pro jednání Politického poradního výboru. Návrhy a doporučení, které potřebují sladěného rozhodnutí, předkládají se k posouzení a ke schválení příslušným vládám nebo Politickému poradnímu výboru.

Výbor tvoří ministři obrany, hlavní velitel a náčelník štábu spoj. ozbroj. sil. Zasedání, které řídí ministři obrany podle pořadí, se konají jedenkrát ročně na území toho státu, jehož příslušníkem je příslušný předseda. Pracovním orgánem výboru je štáb spojených ozbrojených sil;

c/ zřizuje se koaliční štáb spojeného velení států - účastníků Varšavské smlouvy. Podle schválené organizace vojenských orgánů spojených ozbrojených sil států - účastníků Varšavské smlouvy budou v něm poměrně zastoupeny všechny armády států - účastníků Varšavské smlouvy. Až doposud byl stav takový, že štáb spojeného velení neexistoval. Ve funkci působil hlavní velitel spojených ozbrojených sil, náčelník štábu a každý stát měl ve štábu jednoho představitele.

V přijatém statutu se upřesňují práva hlavního velitele spojených ozbrojených sil tak, aby byl vyloučen jeho zásah do suverenních práv jednotlivých členských zemí.

Vytvořením koaličního štábu spojeného velení jako orgánu hlavního velitele spojených ozbrojených sil bude zabezpečeno, aby jeho činnost vycházela z konkrétní situace a možností každé země, aby se zkvětila příprava podkladů pro rozhodování hlavního velitele a zabezpečilo cílevědomé řešení základních úkolů přípravy členských států pro případ mimořádných opatření.

Podle protokolu z r. 1955 byli ministři obrany zúčastněných států zástupci hlavního velitele spojených ozbrojených sil. Tím bylo snižováno jejich postavení jako ministrů - členů vlád. V novém statutu je proto zakotveno, že zástupci hlavního velitele spojených ozbrojených sil budou určeni každým státem na úrovni zástupců ministrů obrany účastnických států, nebo náčelníků generálních /hlavních/ štábů;

d/ zřizuje se vojenská rada spojených ozbrojených sil, jejím hlavním úkolem bude zabezpečit všestranné posouzení zásadních otázek stavu a rozvoje spojených ozbrojených sil.

Vojenská rada spojených ozbrojených sil je kolegiálním vojenským orgánem s poradní a doporučující funkcí. Ke svým poradám se má scházet nejméně dvakrát za rok.

Návrhy vojenské rady se realizují na základě rozhodnutí příslušných vlád nebo nařízením ministrů obrany států Varšavské smlouvy na návrh hlavního velitele spojených ozbrojených sil v rámci jejich přesně stanovených kompetencí;

e/ zřizuje se technický výbor u hlavního velitele spojených ozbrojených sil. Vytvoření tohoto technického výboru je zvláště důležité, neboť dosud nebyl na této úrovni orgán, který by koordinoval řešení otázek výzbroje armád ve všech oblastech.

Hlavním úkolem technického výboru bude rozpracovávání doporučení pro systém výzbroje, jejího rozvoje a přijímat opatření ke koordinaci vědeckovýzkumných a zkušebně konstrukčních prací, které jsou spojeny s vybavením armád výzbrojí a technikou.

Úkoly technického výboru, které jsou zakotveny současně ve statutu spojených ozbrojených sil spojeného velení, budou plněny v úzké spolupráci s komisí pro obranný průmysl RVHP.

Nově vytvořené vojenské orgány Varšavské smlouvy a schválení statuty těchto orgánů umožní komplexně a prakticky řešit všechny otázky obranyschopnosti účastnických států a výstavby jejich ozbrojených sil na základě konkrétní situace a možností každé země.

Schválené statutární dokumenty mají jasnou působnost, plně respektují pravomoc státních a stranických orgánů, podstatně přispívají ke zvýšení úlohy ministrů obrany a plně zachovávají suverenitu každého státu - člena Varšavské smlouvy.

Schválené statutární dokumenty jsou platné jen pro dobu míru. Pro období mimořádných opatření budou zpracovány a předloženy k projednání Politickým poradním výborem další statutární dokumenty.

Návrhy statutárních dokumentů projednala vláda ČSSR dne 25.9.1968, výkonný výbor předsednictva ÚV KSČ dne 3.12.1968 a Rada obrany státu dne 14.3.1969.

Připomínky těchto orgánů jsou v dokumentech zpracovány.

II

Zasedání Politického poradního výboru přijalo vedle schválení zmíněných vojenských dokumentů také Výzvu k vládám evropských zemí na svolání celoevropské porady o otázkách bezpečnosti a spolupráce.

Význam této výzvy spočívá v tom, že socialistické země, přijímající nezbytné kroky k zajištění své obrany, současně předkládají evropským národům pozitivní mírový program celoevropské spolupráce. Na jeho základě by bylo možné přistoupit k široké a vzájemně prospěšné evropské spolupráci ve všech oblastech a současně také hledat cestou jednání řešení, jak zajistit s přihlédnutím k reálné situaci mír a bezpečnost na tomto kontinentě.

Socialistické země ve výzvě potvrdily aktuálnost svých návrhů obsažených v bukureštské deklaraci z r.1966 včetně návrhu na současné zrušení paktů v Evropě anebo alespoň v první etapě

jejich vojenských organizací. Je ovšem samozřejmé, že pokud bude posilováno NATO - čehož jsme svědky v současné době - je nutno též podnikat nezbytné kroky k posílení obrany socialistických zemí.

Současně členské země Varšavské smlouvy zdůraznily, že zásadní otázkou evropské bezpečnosti je nepřipustit změnu v poválečném status quo v Evropě. Sem patří neměnnost evropských hranic, uznání existence dvou suverénních německých států a samostatné existence západního Berlína, nutnost, aby se vláda NSR zřekla svých nukleárních ambicí, nároků na výlučné zastupování německého národa a jiné.

Aktuálnost předložené výzvy je akcentována nejen naléhavou nutností zmírnit napětí v Evropě, ale i skutečností, že v období, kdy je připravováno jednání mezi SSER a USA na nejvyšší úrovni a kdy došlo ke konzultacím Nixona s jeho západoevropskými partnery, rovněž socialistické země si vyměnily názory na situaci v Evropě a přišly s konkrétním návrhem, jak ji zlepšit. Pozitivní program obsažený ve výzvě rovněž ostře kontrastuje s aktivitou Severoatlantického paktu v předvečer výročí 20 let jeho trvání, která je zaměřena na vojenské a politické posílení tohoto útočného seskupení a objektivně tudíž působí proti zájmům míru a bezpečnosti v Evropě.

Při svém návrhu na svolání celoevropské porady k projednání otázek bezpečnosti a spolupráce, které by předcházelo setkání představitelů zainteresovaných evropských států a které by stanovilo program a způsob svolání porady, socialistické země projevují maximální pružnost. Ta spočívá v tom, že jsou ochotny posoudit i všechny jiné návrhy a že nestanovují žádné předběžné podmínky pro svolání přípravné schůzky ani vlastní porady.

Samu myšlenku svolání celoevropské porady socialistické země předložily již před třemi lety. Mají za to, že i přes jisté potíže z minulosti /týkaly se hlavně programu porady a složení jejích účastníků/ je tento návrh v současné době aktuální a přitažlivý. O tom konečně svědčí i dosavadní, vcelku pozitivní ohlas

výzvy ve světě. Současně je nutno ovšem předpokládat, že svolání porady si vyžádá určité doby.

Svým obsahem výzva plně odpovídá zájmům a úkolům čs. zahraniční politiky v Evropě, tak jak to bylo naposledy zdůrazněno v prohlášení federální vlády z 30.1.1969. V zahraničně politické linii bude zajišťována maximální podpora myšlenky svolání celoevropské porady a chceme v tomto směru sehrát aktivní úlohu.

Při redakci výzvy, k níž došlo na jednání delegací vedoucích náměstky ministrů zahraničních věcí, čs. delegace uplatnila připomínky, které byly schváleny v Praze, a konstruktivně působila k dosažení dohody. Podobně tomu tak bylo i při jednání o komuniké, které mělo podle původního maďarského návrhu obsahovat stanoviska členských zemí Varšavské smlouvy k hlavním mezinárodně politickým otázkám. Pro řadu připomínek a různost názorů jednotlivých delegací však komuniké v širším znění nebylo možno pro nedostatek času vypracovat a nakonec bylo přijato krátké komuniké. Nutno však uvést, že projevená různost názorů při jednání na úrovni náměstků ministrů zahraničních věcí nepřekročila rámec již dříve známých stanovisek jednotlivých členských zemí k projednávaným otázkám.

K upřesnění stanovisek a ke konečné formulaci výzvy přispěla jednání na úrovni ministrů zahraničních věcí /s. Marko se soudruhy Cromyem, Manescu a Jendrichowskim/ a v bilaterálních rozhovorech vedoucích delegací /soudruzi Dubček, Svoboda, Černík/.

x x x

Podle přijatého principu rotace zasedání Politického poradního výboru předsedal čs. představitel s. A. Dubček. Tato skutečnost měla svůj význam jak z hlediska normalizace a prohlubování naší spolupráce se spojenci, tak i z hlediska významu přijatých dokumentů.

Význam budapeštského zasedání Politického poradního výboru organizace Varšavské smlouvy spočívá také v tom, že se znovu sešlo od března 1968 za účasti představitelů všech členských států a že přijatá usnesení byla jednomyslná. Zasedání rovněž umožnilo neformální výměnu názorů vedoucím stranickým a státním představitelům na aktuální otázky vzájemných vztahů mezi socialistickými zeměmi i mezinárodního komunistického hnutí.